

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора Лученка Дмитра Валентиновича на дисертацію Плачкової Тетяни Михайлівни: «Адміністративно-правове забезпечення безпеки мореплавства в Україні», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право»

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Забезпечення безпеки мореплавства було та залишається на теперішній час актуальною проблемою, на вирішення якої спрямовані зусилля національних урядів та міжнародних організацій, класифікаційних товариств, судновласників, страховиків тощо. Набувши ознак керуючого, провідного принципу багатьох напрямів людської діяльності, проблематика забезпечення безпеки особливим чином отримує прояв у мореплаванні. Незважаючи на значні технічні досягнення у побудові і оснащенні суден, впровадження сучасних комп'ютерних і телекомунікаційних технологій у систему навігаційного забезпечення безпечного плавання, як і раніше, у морських просторах гине та терпить лихо неприпустимо велика кількість суден, вантажів та людей. Досі очевидними є вади внутрішньодержавних механізмів забезпечення безпеки мореплавства, завдяки чому «чорний» та «сірий» списки Паризького меморандуму налічують значну кількість державних прапорів, включаючи до них й Україну. І це є свідченням того, що у багатьох державах на порядку денному перебуває побудова ефективного, дієздатного адміністративно-правового механізму забезпечення безпеки мореплавства. Його компонентами мають бути стабільна інституційна система державних органів, до повноважень яких належить адміністрування морської галузі, та ефективне законодавство, що послідовно вбирає у себе кращі практики правового регулювання безпеки мореплавства, галузеві міжнародні та регіональні стандарти, швидко «відкликається» на нові виклики та загрози. І роль держав у цьому процесі є провідною, адже саме до їх обов'язків Конвенцією ООН з морського права

1982 р. віднесено забезпечення безпеки мореплавства (ст. 94). Зважаючи на це, а також ураховуючи сумні факти недбалого відношення до забезпечення безпеки мореплавства, зокрема у ситуації навколо тенкера-бункерувальника «Delfi», актуальність порушених у дисертації Т.М. Плачкової питань не викликає сумнівів та свідчить про нагальну, нарешті об'єктивно визнану та навіть критичну необхідність комплексного доктринального опрацювання можливостей та напрямів оновлення правового базису морської діяльності в Україні у цілому, та у сфері забезпечення безпеки мореплавства зокрема. Такі теоретичні розробки сьогодні є затребуваними та очікуваними не лише наукою, а й практикою, що є особливо важливим для правових доктринальних розробок. Його результати спрямовано, поперед усе, на практичну сторону проблематики правового та організаційного забезпечення безпеки мореплавства в Україні, при цьому, вони мають також й вагоме наукове значення, оскільки досі в українській правовій науці такого дослідження проведено не було. Позитивною рисою роботи є її базування на значному правовому підґрунті, яке поєднує міжнародні угоди, національне українське і зарубіжне законодавство. Дисертаційна робота містить цілісну, науково обґрунтовану концепцію удосконалення адміністративно-правового та організаційного забезпечення безпеки мореплавства в Україні, її автор зупинилася на дослідженні та опрацюванні найбільш важливих його аспектів, які потребують якнайшвидшого, прискіпливого та виваженого державного реагування.

Крім того, наука сучасного українського права, поступово наближаючись до загальносвітових та регіональних (європейських) стандартів, завдяки проведеному Т.М. Плачковою дослідженню, отримує нового, додаткового поштовху до свого розвитку та оновлення. І необхідність такого оновлення є об'єктивно складеною, обумовленою участю України у численних міжнародних угодах у сфері морської діяльності, зобов'язання за якими вже довгий час є дійсністю вітчизняних державотворчих та, зокрема, нормотворчих процесів, а також практики

правозастосування. А сучасний етап реформування галузевого законодавства, визначений новою редакцією (2018 р.) програмного документа галузі – Морської доктрини України на період до 2035 року – окреслив нові вектори підвищеної уваги до забезпечення безпеки мореплавства в Україні та опрацювання організаційно-правових можливостей до врегулювання кризових ситуацій у морській сфері.

Виконання дисертації на кафедрі морського та митного права Національного університету «Одеська юридична академія» – сучасному науковому центрі фундаментальних розробок правового забезпечення морської діяльності України – обумовило якість та ґрунтовність опрацювання порушеної проблематики. Дисертаційне дослідження здійснене у рамках науково-дослідної теми кафедри морського та митного права «Митне, морське та інформаційне право: євроінтеграційний вимір», що пов'язана з планом наукових досліджень Національного університету «Одеська юридична академія» на 2016–2020 роки «Стратегія інтеграційного розвитку України: правовий та культурний вимір» (державний реєстраційний номер 0116U001842). Тему роботи затверджено на засіданні Вченої ради Національного університету «Одеська юридична академія» від 04.11.2016 р. (протокол № 4).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертація базується на комплексному підході до вирішуваного наукового завдання, містить якісне наукове узагальнення теоретичних розробок та досягнень вітчизняних та зарубіжних учених, міжнародних документів та національного законодавства, а також правозастосовної практики у сфері забезпечення безпеки мореплавства. Це є необхідним з огляду на мету дослідження, що полягає у створенні нової наукової концепції реформування та удосконалення адміністративно-правового забезпечення безпеки мореплавства в Україні. Під час роботи над дисертацією автором ґрунтовно проаналізовано та критично оцінено генезу, сучасний стан та

перспективи правового регулювання і публічного адміністрування у сфері забезпечення безпеки мореплавства в Україні, опрацьовано значний масив наукової вітчизняної та зарубіжної літератури, довідкових та аналітичних видань, на підставі чого вироблено аргументовану, виважену, послідовну авторську позицію з проблематики дослідження.

У дисертації, запропонованій Т.М. Плачковою, з метою повного та всебічного аналізу предмета дослідження – адміністративно-правового забезпечення безпеки мореплавства в Україні – застосовано групу загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання, які ґрунтуються на принципах об'єктивного, глибинного та комплексного аналізу суспільних процесів і явищ. Так, зокрема, діалектичний метод дозволив всебічно та об'ємно дослідити формування правових засад та інституційного механізму забезпечення безпеки мореплавства в Україні, відстежити послідовність формування загальносвітових стандартів у цій сфері, визначити об'єктивні причини виникнення проблем у процесі організації системи державного адміністрування забезпечення безпеки мореплавства в Україні. Застосування формально-логічного та теоретико-прогностичного методів надало змогу дисертанту розробити науково вивірені, підкріплені значним доктринальним та емпіричним базисом пропозиції щодо удосконалення адміністративно-правового та організаційного забезпечення безпеки мореплавства в Україні.

Робота має класичну для дисертаційних досліджень структуру, є логічною та дозволяє послідовно репрезентувати результати здійсненого наукового пошуку. Так, дослідження було розпочато з комплексного розгляду теоретико-методологічних основ адміністрування безпеки мореплавства, яким був закладений необхідний теоретичний базис розроблюваної наукової концепції адміністративно-правового забезпечення безпеки мореплавства в Україні. Її сутність поступово розкрито у наступних – другому та третьому – розділах роботи через визначення правових засад та організації адміністрування забезпечення безпеки мореплавства в Україні з

виробленням цінних пропозицій та критичним аналізом сучасної ситуації у сфері адміністративно-правового забезпечення безпеки мореплавства. Мета, задачі, об'єкт та предмет дослідження сформульовані коректно, відповідно до встановлених у законодавстві вимог. Високий рівень результативності дослідження забезпечено ефективним використанням комплексу загальних та спеціальних методів наукового пізнання. Роботу виконано українською мовою з дотриманням наукового стилю викладення матеріалу.

У *Вступі* до роботи дисертантом обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено зв'язок роботи з науковими програмами, окреслено мету і задачі дослідження, його методологічну, теоретичну та емпіричну базу, розкрито сутність і стан розробки обраної проблематики, наукову новизну і практичне значення одержаних результатів, наведено дані щодо їх апробації й опублікування, особистого внеску здобувача. Виокремлені розділи дисертації поєднано загальною метою дослідження, яку визначено відповідно до його об'єкта та предмета.

Перший розділ дисертації – теоретико-методологічні основи адміністрування безпеки мореплавства – присвячено визначенню загальнотеоретичних аспектів безпеки мореплавства. Своє дослідження здобувачка розпочинає з аналізу становлення принципу забезпечення безпеки мореплавства в історичній ретроспективі (с. 18-22 дисертації) та зауважує, що на теперішній час правовий інститут безпеки мореплавства не лише не втратив свого первісного значення, а отримав глобальний розвиток, трансформувався на комплексний та одночасно родовий національно- та міжнародно-правовий інститут забезпечення безпеки мореплавства, набув статусу провідного принципу правового забезпечення морської діяльності (с. 22 дисертації).

Варто підтримати дисертанта у її прагненні проаналізувати наукові здобутки, що стосуються безпеки мореплавства, у галузі адміністративного, інформаційного, морського права, міжнародного публічного та приватного права, кримінології та морської транспортної безпеки, розроблені такими

авторами, як: Т.В. Аверочкіна, Г.А. Анцелевич, Б.В. Бабін, О.О. Балобанов, О.І. Бєлова, О.В. Бондар, В.Б. Васильєва, Д.А. Іванов, С.В. Ківалов, Г.І. Конопелько, Б.А. Кормич, С.О. Кузнецов, Л.О. Пашковська, Л.А. Позолотін, В.А. Селезньов, В.В. Серафімов, В.О. Сергійчик, В.І. Снопков, В.П. Топалов, В.Г. Торський, Н.О. Федчун, О.М. Шемякін, а також зарубіжних: Дж. Ашер, К.А. Бєкяшев, Ф. Боїссон, В. Бойович, В.М. Гуцуляк, А.Л. Колодкін, Д. Коломбос, М.Ю. Лебєдєв, А.Ю. Піджаков, Л. Райн, Д.А. Скороходов, А.М. Скринник, У. Таллей, І. Фікрі та ін. Роботи цих та інших дослідників стали необхідним та вагомим теоретичним підґрунтям рецензованого дисертаційного дослідження. А її емпіричний базис склали акти національного законодавства України та зарубіжних держав, міжнародні угоди, акти міжнародних інституцій у сфері забезпечення безпеки мореплавства.

Заслуговує на увагу викладений у першому розділі дисертації огляд наукових та законодавчих підходів до визначення категорій «безпека мореплавства», «забезпечення безпеки мореплавства» (с. 23-29), а вироблені їх авторські визначення слід цілковито підтримати та вважати такими, що заслуговують на впровадження у діюче законодавство з питань морської діяльності (Додаток 2, с. 208-210 дисертації).

У підрозділі 1.2. «Адміністративно-правова складова забезпечення безпеки мореплавства» дисертант за допомогою вірно обраних методів дослідження обґрунтовує важливість і провідну роль держави у забезпеченні безпеки мореплавства та незмінність закріплення цього принципу у документах довгострокового планування у морській транспортній галузі України, в Угоді про асоціацію 2014 р. та актах європейського законодавства (с. 29-34 дисертації). Слід погодитись з дисертантом у тому, що основою зазначених норм є всесвітні міжнародні угоди, якими визначено стандарти для держав у сфері забезпечення безпеки мореплавства (с. 34-35 дисертації). Варто схвально оцінити опрацювання автором дисертації питання щодо спірної ситуації навколо призначення Морською

адміністрацією т.зв. «других» капітанів морських портів України (с. 60-63 дисертації) та привернення уваги до необхідності опрацювання проблематики адміністративно-правового забезпечення безпеки рибальських суден з наданням актуальних пропозицій щодо його удосконалення, що набуло необхідної конкретизації у наступних розділах роботи (с. 46, 74-76, 96-97, 156-157 дисертації). Слід цілковито підтримати автора дисертації у тому, що адміністративно-правова складова забезпечення безпеки мореплавства полягає у безпосередній участі держави (її органів, посадових осіб та уповноважених організацій) у всіх процесах, під час яких здійснюється забезпечення безпеки мореплавства: від створення нормативної бази міжнародного та національного рівнів до системи навчання задіяного у мореплаванні персоналу, нагляду за технічним оснащенням та відповідності міжнародним стандартам суден, що будуються та підлягають ремонту, інспектування суден у портах та забезпечення навігаційної безпеки. А поширення практики контролю держави порту стосовно суден під іноземними прапорами додало ефективності намаганням держав до створення безпечного морського транспортного середовища (с. 47 дисертації).

Органічним складником дисертації є її підрозділ 1.3. «Основні теоретико-методологічні підходи до визначення адміністративно-правового забезпечення безпеки мореплавства», що дозволив переконатися у правильності обраної тематики дослідження. Цьому сприяло оброблення значної кількості наукової правової літератури за спорідненими тематиці дисертації напрямками. Цілковито справедливою є теза авторки про те, що тематика забезпечення безпеки мореплавства доволі часто порушується представниками різних наук, а її правничий вектор виступає предметом і публічно-, і приватно-правових досліджень (с. 48 дисертації). Критичний аналіз обраних дисертанткою напрацювань дозволив їй переконатися у правильності та значній актуалізації обраного нею напрямку дослідження та формуванню висновку про те, що досі в Україні

комплексного дослідження адміністративно-правового забезпечення безпеки мореплавства проведено не було. При цьому, необхідне теоретичне підґрунтя для його здійснення все ж було напрацьоване і саме воно, а також врахування новітніх змін у організаційно-правовому забезпеченні морської діяльності в Україні дозволили авторці сформулювати власне бачення та запропонувати шляхи оновлення як правової науки, так й діючого законодавства у сфері морської діяльності.

Другий розділ дисертації, присвячений характеристиці правових засад забезпечення безпеки мореплавства, розподілено на три підрозділи:

– у першому з них проаналізовано забезпечення безпеки мореплавства як провідний принцип правового регулювання морської діяльності, де означено загальнотеоретичні підходи до визначення категорії «принцип» у правовій науці, розглянуто вплив складених принципів правового регулювання на формування законодавства, наведено класифікацію таких принципів та визначено місце принципу забезпечення безпеки мореплавства у їх системі (с. 57-61 дисертації). Варто підтримати автора у тому, що безвідносно до того, у якій сфері виникають відносини, пов'язані з мореплавством (публічній чи приватній), їх правове регулювання та процес здійснення завжди імперативно підкорені принципу забезпечення безпеки мореплавства (с. 61 дисертації), у чому проявляється особливість та аксіоматична небезпека морських подорожей та інших видів морської діяльності;

– у другому – «Міжнародно-правова уніфікація галузевих стандартів та комплексний підхід до забезпечення безпеки мореплавства» – означено генезу міжнародної співпраці у виробленні сучасних правових стандартів забезпечення безпеки мореплавства. Наведено класифікацію міжнародних угод, присвячених визначенню правових стандартів забезпечення безпеки мореплавства (с. 71-74 дисертації) та обґрунтовано зазначено, що досвід їх розробки та прийняття свідчить про закріплення норм про морську безпеку як у договорах загального (комплексного) характеру на кшталт Конвенції

ООН з морського права 1982 року, так й в угодах спеціальних, розроблених та прийнятих для вирішення конкретних проблем забезпечення безпеки мореплавства (с. 71 дисертації). У межах підрозділу обґрунтовано звернено увагу на генезу розробки стандартів безпечного морського рибальства (с. 74-76 дисертації). Також, ураховуючи поширений у правовому регулюванні регіональний підхід до вирішення проблем, пов'язаних з використанням морів та океанів, дисертанткою означено динаміку співробітництва з питань забезпечення безпеки мореплавства у Чорноморському регіоні (с. 77-79 дисертації). Особливу увагу приділено комплексному підходу до забезпечення безпеки мореплавства, що втілений на теперішній час у Міжнародному кодексі з управління безпечною експлуатацією суден та попередженням забруднення (МКУБ) і регіональних меморандумах про взаєморозуміння щодо контролю суден державою порту (с. 84-93 дисертації). Зазначається про їх значущість і вагому роль у забезпеченні безпеки світового мореплавства, а також про належне сприйняття національним законодавством України закладеного в їх нормах комплексного підходу до забезпечення безпеки мореплавства (с. 95-96 дисертації);

– у третьому – «Формування сучасної моделі адміністративно-правового забезпечення безпеки мореплавства в Україні» – простежено та критично проаналізовано процес формування адміністративно-правового базису забезпечення безпеки мореплавства в Україні (с. 98-107 дисертації). На підставі цього було визначено закономірності формування сучасної моделі адміністративно-правового забезпечення безпеки мореплавства в Україні та визначено основні напрями його розвитку (с. 107-108 дисертації).

У розділі 3 «Організація адміністрування безпеки мореплавства в Україні», серед іншого, розглядається інституціоналізація вітчизняної системи державного управління у сфері забезпечення безпеки мореплавства, окреслюються визначні етапи її становлення та розвитку, критично оцінюються здійснювані кроки щодо забезпечення її належного функціонування. Дисертант аналізує розвиток такої системи, починаючи з

початку 1990-х років та завершує сучасним етапом впровадження адміністративної реформи і створенням Морської адміністрації в Україні (с. 111-117 дисертації). Автор цілковито обґрунтовано підсумовує, що зміни в інституційному механізмі забезпечення безпеки мореплавства в Україні відбувалися дуже динамічно, із намаганням побудувати єдину, цілісну систему, без якої є неможливим ефективне використання морських транспортних коридорів та отримання прибутків від морських перевезень вантажів та пасажирів (с. 116 дисертації). Крім того, автор обґрунтовано вказує на завершення формування системи органів з управління безпекою мореплавства в Україні, але наголошує на окремих недоліках, що трапляються у роботі Морської адміністрації, та пропонує порядок із необхідністю врахування напрацьованого досвіду роботи функціонування системи забезпечення безпеки мореплавства в Україні, також розширення впровадження міжнародних стандартів та кращих зарубіжних практик у її роботу (с. 118-119 дисертації).

У підрозділі 3.2. «**Форми та методи публічного адміністрування безпеки мореплавства в Україні**» з урахуванням загальнотеоретичних підходів до розуміння форм та методів публічного адміністрування здійснюється їх характеристика в аспекті забезпечення безпеки мореплавства в Україні. Зважаючи на триваючі доктринальні дискусії навколо співвідношення категорій «державне управління» та «публічне адміністрування», автор наводить власне бачення їх кореляційного зв'язку (с. 119-122 дисертації) та відзначає необхідність врахування особливостей публічної адмініструючої діяльності міжнародних інституцій у сфері морської діяльності на національному рівні, завдяки чому розширюється зміст публічного адміністрування та змінюються усталені погляди на його суть (с. 122-124 дисертації). Вдало проведений аналіз форм та методів сучасного публічного адміністрування безпеки мореплавства дав автору змогу упевнитися у наявності значного за об'ємом наднаціонального, міжнародного складника цієї діяльності. Він отримує прояв як у формі

міжнародних угод, так й у формі документів, які такими не є: резолюцій, циркулярних листів тощо і які не вимагають внутрішньодержавних імплементаційних механізмів та підлягають виконанню одразу після прийняття уповноваженим суб'єктом (с. 124-133 дисертації). Наслідуючи новітні тенденції у розвитку сучасної правової науки, автор зупиняється на розгляді категорії «інструменти діяльності публічної адміністрації», коротко визначає її зміст та наголошує на тому, що завдяки застосованому ширшому підходу, саме таке позначення зовнішнього прояву публічного адміністрування може бути підтримане в аспекті розширення суб'єктного складу публічно-правових відносин у сфері забезпечення безпеки мореплавства за рахунок міжнародних інституцій, розширення сфери діяльності такої публічної адміністрації (с. 133-134 дисертації).

У підрозділі 3.3. «Удосконалення адміністративно-правового механізму забезпечення безпеки мореплавства в Україні» дисертант підкреслює визначну роль Морської адміністрації у сфері побудови ефективної моделі адміністративно-правового забезпечення безпеки мореплавства в Україні, розглядає проблемні аспекти її діяльності та висловлює пропозиції щодо їх усунення (с. 143-148 дисертації). Звертається увага на недоречність поєднання Морською адміністрацією контрольно-наглядових (інспекційних) функцій та функцій надання адміністративних послуг (с. 144 дисертації). Крім того, у межах підрозділу дисертант надає вагомі пропозиції щодо оновлення адміністративно-правового механізму забезпечення безпеки мореплавства в Україні. Базисом таких змін обрано європейське законодавство та кращі практики, що застосовуються в ЄС (с. 148-155 дисертації). Запропоновані напрями перетворень адміністративно-правового механізму забезпечення безпеки мореплавства в Україні (с. 155-158 дисертації) є давно очікуваними та мають гарні перспективи до впровадження. Адже неможливо чекати нових кризових, у своїй більшості надзвичайних ситуацій, та шукати можливостей для пристосування неефективного законодавства з метою їх вирішення та ліквідації наслідків.

Наукова новизна положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертаційне дослідження Т.М. Плачкової є одним із перших в українській правовій науці дослідженням, в якому сформульовано цілісну концепцію адміністративно-правового забезпечення безпеки мореплавства в Україні, яка базується на використанні адміністративних засобів для реалізації загальноновизнаних міжнародних норм та стандартів. Робота є вагомим внеском у розбудову та оновлення вітчизняного адміністративного права, містить авторські, науково обґрунтовані та засновані на значному правовому базисі рекомендації та пропозиції щодо формування наукової концепції адміністративно-правового забезпечення безпеки мореплавства в Україні, а також змін до діючого законодавства.

Наукова новизна одержаних у ході дослідження результатів полягає у формулюванні таких основних, нових для сучасної правової науки, положень, які винесено на захист. Так, автором:

- охарактеризовано особливості застосування норм національного адміністративного права у реалізації міжнародних зобов'язань та стандартів щодо забезпечення безпеки мореплавства та зазначено, що вони полягають у необхідності врахування закладених у міжнародних угодах керівних підходів до побудови цілісного державного механізму забезпечення безпеки мореплавства, забезпечення належного виконання приписів міжнародних інституцій, які не потребують імплементаційних процедур та набувають чинності у спрощеному порядку (с. 38-39 дисертації);

- оновлено розуміння ролі та значення комплексного підходу до забезпечення безпеки мореплавства через формування загальносвітового адміністративного механізму контролю такої безпеки державами порту, державами прапора та прибережними державами, а також забезпеченню виконання вимог МКУБ (с. 86, 91-92 дисертації);

- охарактеризовано стан правового забезпечення безпеки морського рибальства в Україні та зазначено про вади нормативно-правового

забезпечення рибної галузі України, яке не містить положень про необхідність здійснення ефективних заходів у сфері забезпечення безпеки риболовного мореплавства та потребує оновлення та удосконалення (с. 97 дисертації);

– сформульовано закономірності та напрями формування сучасної моделі адміністративно-правового забезпечення безпеки мореплавства в Україні та відзначено, що шляхами його подальшого удосконалення є наступні: створення правового базису та вжиття організаційних заходів для функціонування прозорої й ефективної інституційної системи державних органів, підприємств та організацій з метою здійснення комплексного імперативного керуючого впливу на формування системи забезпечення безпеки мореплавства у країні із чітким і деталізованим правовим регулюванням їхніх контрольних (наглядових) та інших повноважень; формування програмних документів галузі з визначенням напрямів державної морської політики; розроблення нормативної бази, спрямованої на ефективну імплементацію міжнародних (світових і регіональних) стандартів забезпечення безпеки мореплавства з паралельним формуванням національної адміністративно-правової бази функціонування системи забезпечення безпеки мореплавства з урахуванням міжнародних стандартів, складених найкращих практик мореплавства та з метою конституювання ефективної системи морського законодавства; створення системи локального нормативного регулювання, спрямованої на регулювання відносин, які складаються в морських портах України та на підходах до них (с. 107-108 дисертації);

– запропоновано наступні шляхи удосконалення адміністративно-правового механізму забезпечення безпеки мореплавства в Україні: чіткий розподіл повноважень між усіма публічними (державними) акторами системи забезпечення безпеки мореплавства в Україні; формування на локальному рівні (у морських портах України) працездатних та ефективних структур із забезпечення безпеки мореплавства; відпрацювання узгоджених

механізмів державної політики у сфері забезпечення безпеки мореплавства; створення постійних консультативних органів за участю відповідних інститутів громадянського суспільства; ефективна контрольна діяльність; забезпечення необхідного фінансування; концептуальна модернізація й удосконалення стратегічного планування заходів, спрямованих на оновлення адміністративно-правового механізму забезпечення безпеки мореплавства в Україні, зокрема визначення першочергових завдань на короткострокову перспективу за чітко окресленими напрямками (с. 156-158 дисертації).

Робота містить також й інші вагомні результати, спрямовані на поступове, виважене оновлення адміністративно-правового забезпечення безпеки мореплавства в Україні, та можуть розраховувати на всебічну підтримку та запровадження у нормотворчу та правореалізаційну практику на сучасному етапі державотворчих процесів в Україні. Крім того, у роботі набули подальшого розвитку наукові погляди та положення про формування загальносвітових стандартів, форм, методів та інструментів публічного адміністрування безпеки мореплавства; підходи до формування системи принципів та адміністративно-правового механізму забезпечення безпеки мореплавства; ідеї транснаціонального адміністративного права через адмініструючі функції міжнародних інституцій у сфері забезпечення безпеки мореплавства.

Практичне значення одержаних результатів дослідження.

Отримані результати дисертаційного дослідження можуть бути використані у науково-дослідній сфері, нормотворчості, правозастосовній діяльності, навчальному процесі, вони є такими, що вже використовуються. Зазначене підтверджується документацією про впровадження результатів дисертаційного дослідження, які містяться у дисертації (Додаток 3, с. 211-216).

Повнота викладання наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях.

Результати дослідження повною мірою відображені у публікаціях

здобувачки. Основні результати дисертаційного дослідження знайшли висвітлення у 9 наукових статтях (із них 1 у співавторстві), 6 з яких (1 у співавторстві) розміщено у фахових виданнях України, внесених до міжнародних наукометричних баз, 1 – у науковому фаховому виданні, що входить до затвердженого переліку, 2 – у зарубіжних періодичних наукових виданнях (1 з яких розміщено у виданні країни, що належить до членів Організації економічного співробітництва та розвитку), і 17 доповідях на наукових і науково-практичних конференціях та інших наукових заходах, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації.

Дисертацію оформлено відповідно до встановлених для такого виду наукових робіт вимог, у її тексті відсутні порушення академічної доброчесності.

У цілому позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження, слід зазначити, що у ньому наявні положення, які відрізняються суперечливим змістом, є недостатньо аргументованими та логічними і потребують уточнення позиції здобувача.

Зауваження та дискусійні положення.

1. На с.с. 34-35 дисертації автор зазначає про те, що «публічне адміністрування та його державний сегмент охоплює усі види державної активності з учинення упорядковуючого впливу на суспільні відносини як усередині, так і за межами державних кордонів». Ця теза потребує пояснень дисертанта, адже на теперішній час усталених підходів до визначення категорії «публічне адміністрування» не складено, а зазначене авторське бачення значно розширює існуючі наукові підходи до його тлумачення.

2. При дослідженні комплексного підходу до забезпечення безпеки мореплавства, втіленого у процедурах контролю держави порту (с. 86-93 дисертації), автор оминає увагою власне процес здійснення такого контролю у портах України (зокрема, не визначає суб'єктний склад інспекційних оглядів, не вказує про їх вибірковість чи всеохоплюючий характер, механізм

здійснення тощо). Зазначене має бути пояснене автором з метою окреслення позитивних та негативних сторін таких перевірок та, у випадку наявності зауважень до порядку їх здійснення, пропонування можливостей щодо їх усунення.

3. На сторінках дослідження дисертант неодноразово згадує про «реальний зв'язок» між судном та державою його реєстрації (с. 39, 71, 93 тощо), але не розкриває, яким чином цей зв'язок підтримується і які адміністративно-правові механізми для цього використовуються державами, зокрема Україною.

4. При розгляді локального нормативно-правового регулювання роботи морських портів України (с. 140) автор не зупиняється на дослідженні окремих, на наше переконання досить важливих, аспектах морської безпеки. До їх кола належать такі: забезпечення безпеки морських портів України, підтримання у них встановленого режиму, забезпечення безпеки суден та портових споруд. Дисертант має визначити, яким є правовий базис цих аспектів забезпечення морської безпеки та яким чином здійснюється його застосування у портах України.

5. Потребують конкретизації узагальнено зазначені на сторінках роботи та такі, що мають бути врахованими при удосконаленні адміністративно-правового забезпечення безпеки мореплавства, «міжнародні стандарти та кращі зарубіжні практики» (с. 119, 155 дисертації).

6. Зважаючи на значну актуалізацію питань, що стосуються безпеки мореплавства, у зв'язку з затонулим біля узбережжя м. Одеса танкера-бункерувальника «Delfi», а також ураховуючи, що у дисертаційному дослідженні ця ситуація досліджена не була, дисертант має окреслити основні проблемні аспекти, що стали причинами довготривалого перебування аварійного судна у безпосередній близькості від узбережжя, а також означити дефекти правового та організаційного забезпечення безпеки мореплавства та робіт з прибирання судна в Україні.

При цьому, сформульовані вище зауваження, пропозиції суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку роботи, свідчать, перш за все, про комплексний характер порушеної проблематики, їх складність та актуальність.

Загальний висновок

На підставі викладеного необхідно зробити загальний висновок, що дисертація Плачкової Тетяни Михайлівни на тему «Адміністративно-правове забезпечення безпеки мореплавства в Україні» є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що у сукупності вирішують конкретне наукове завдання – удосконалення адміністративно-правового забезпечення безпеки мореплавства в Україні. Дисертація Т.М. Плачкової за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами та доповненнями), п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167, а її автор Плачкова Тетяна Михайлівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

**професор кафедри
адміністративного права
Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого,
доктор юридичних наук, професор**

Д.В. Лученко

Підпис	<i>Лученко Д.В.</i>
Засвідчую	<i>[Signature]</i>
Нач.ВК	<i>[Signature]</i>
07	09. 2020 р.